

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 65/2025-43

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho a sudcov Ivana Fiačana a Petra Molnára (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **Castor & Pollux, s.r.o.**, Grösslingová 7152/5, Bratislava, zastúpenej Mgr. Jakubom Malým, advokátom, Cukrová 14, Bratislava, proti uzneseniu Okresnej prokuratúry Prievidza sp. zn. 1Pn 763/22/3307 z 8. augusta 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 13. októbra 2023 domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) uznesením Okresnej prokuratúry Prievidza (ďalej len „okresná prokuratúra“) sp. zn. 1Pn 763/22/3307 z 8. augusta 2023 (ďalej len „namietané uznesenie“). Zároveň ústavný súd žiada, aby toto rozhodnutie zrušil a vrátil vec sťažovateľky príslušnému orgánu činnému v trestnom konaní na nové konanie a priznal jej primerané finančné zadosťučinenie 2 000 eur.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka podala na okresnej prokuratúre trestné oznámenie vo veci podozrenia zo spáchania trestných činov poškodzovania cudzej veci podľa § 245 ods. 1 a ods. 4 písm. a) Trestného zákona a neoprávneného uskutočňovania stavby podľa § 299a ods. 1 Trestného zákona, ktoré bolo podľa § 197 ods. 1 písm. d) Trestného poriadku uznesením vyšetrovateľa Okresného riaditeľstva Policajného zboru sp. zn. ČVS: ORP-601/2-VYS-PD-2022 z 11. mája 2023 (ďalej len „uznesenie vyšetrovateľa“) odmietnuté s odôvodnením, že nie je dôvod na začatie trestného stíhania alebo na postup podľa § 197 ods. 2 Trestného poriadku. Sťažnosť, ktorú sťažovateľka proti uzneseniu vyšetrovateľa podala, bola zamietnutá namietaným uznesením okresnej prokuratúry.

II. Argumentácia sťažovateľky

3. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti objasňuje, že je vlastníčkou nehnuteľností v zastavanom území mesta Bojnice v prírodnej lokalite „Bažantnica“, do ktorej vedie verejná účelová komunikácia, na ktorej bola podľa jej vyjadrenia umiestnená neoprávnená stavba znemožňujúca riadne užívanie predmetnej komunikácie. Konkretizuje, že podozrivý zo spáchania označených trestných činov mal ako štatutárny orgán špecifikovanej obchodnej spoločnosti bez stavebného povolenia na cudzích pozemkoch, ktorých vlastníkom je Slovenská republika a sú v správe štátneho podniku Lesy Slovenskej republiky, postaviť asfaltovú cestu s betónovým žľabom, čím došlo k zmenám oproti pôvodnému stavu, predovšetkým k zastavaniu a pozmeneniu pôvodnej prístupovej lesnej cesty vedúcej do uvedenej lokality. Takouto neoprávnenou uskutočnenou stavbou vrátane umiestnenia dopravných značiek zákazu vjazdu a kamenných balvanov v jej okolí malo podľa sťažovateľky dôjsť k úplnému zamedzeniu prístupu do označenej lokality, čím mala byť znížená hodnota v lokalite sa nachádzajúcich pozemkov poškodených vlastníkov (vrátane sťažovateľky), a to z celkovej sumy 9 633 704,05 eur na sumu 4 817 116,29 eur.

4. Sťažovateľka je toho názoru, že odmietnutie podaného trestného oznámenia sa opiera o nedostatočne zistený skutkový stav, predovšetkým absentuje šetrenie na mieste samom, teda vykonanie miestnej ohliadky, bez ktorej nebolo možné objektívne vyšetrenie vecí. Podľa sťažovateľky tvrdenia v uznesení vyšetrovateľa o existencii prístupu vlastníkov pozemkov v dotknutej lokalite sú v rozpore s reálnym stavom, pretože podľa nej je prístup k pozemkom v dôsledku vykonania neoprávnenej stavby, ktorou došlo k zasypaniu pôvodnej komunikácie, úplne znemožnený. Tieto skutočnosti prezentovala aj v sťažnosti podanej proti uzneseniu vyšetrovateľa, pričom tiež uvádza, že v doplnení sťažnosti predložila aj znalecký posudok preukazujúci a špecifikujúci zníženie hodnoty pozemkov poškodených vlastníkov, čím podľa vlastného vyjadrenia preukázala aj jeden z potrebných kvalifikačných znakov, a to výšku spôsobenej škody.

5. Sťažovateľka namieta, že okresná prokuratúra, ktorá rozhodla o uplatnenej sťažnosti namietaným uznesením, nevykonala žiadne ďalšie dôkazy potrebné na zistenie skutkového stavu bez dôvodných pochybností, navyše opomenula vykonať podstatný dôkaz, a to označený znalecký posudok priložený k doplneniu sťažnosti, o ktorom sa mala v namietanom uznesení vyjadriť, že jej nebol doručený v kompletnej podobe. Spochybňuje toto tvrdenie okresnej prokuratúry, majúc za to, že znalecký posudok bol v doplnení sťažnosti doručovaný v kompletnej podobe. Táto skutočnosť podľa presvedčenia sťažovateľky vzbudzuje pochybnosť o nestrannosti konajúcej okresnej prokuratúry. Podľa jej názoru okresná prokuratúra neprípustne považovala dôkazy predložené podozrivým za vierohodné bez toho, aby sa zaoberala dôkazmi predloženými sťažovateľkou.

6. V označenom postupe okresnej prokuratúry sťažovateľka vidí porušenie svojich základných práv vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. V ústavnej sťažnosti sťažovateľka namieta porušenie svojich základných práv vlastníť majetok a na súdnu ochranu a inú právnu ochranu namietaným uznesením okresnej prokuratúry, ktorým bola ako nedôvodná zamietnutá sťažnosť podaná sťažovateľkou proti uzneseniu vyšetrovateľa, ktorým bolo odmietnuté trestné oznámenie sťažovateľky vo veci podozrenia zo spáchania trestných činov poškodzovania cudzej veci a neoprávneného uskutočňovania stavby.

8. Ústavný súd už v rámci svojej judikatúry uviedol, že právo fyzickej osoby na začatie trestného konania proti označenej osobe na základe podaného trestného oznámenia nepatrí medzi základné práva a slobody podľa druhej hlavy ústavy a ani ho nemožno odvodiť z niektorého zo základných práv alebo slobôd (II. ÚS 42/00, II. ÚS 208/2020). Ústavný súd tiež vyslovil, že «Súčasťou práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy... nie je ani oprávnenie „každého“, aby na základe jeho návrhu (podnetu) bol orgán prokuratúry povinný podať obžalobu proti označeným osobám. Takéto základné právo „každého“ nie je upravené ani v ústave, ani v Trestnom poriadku, prípadne v zákone o prokuratúre» (I. ÚS 64/96, II. ÚS 42/00, II. ÚS 208/2020).

9. Keďže právo na vznesenie obvinenia a trestné stíhanie inej osoby alebo na podanie obžaloby proti nej na súde prokurátorom nemožno považovať za súčasť základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, k porušeniu týchto práv samotným odmietnutím trestného oznámenia o podozrení zo spáchania špecifikovaných trestných činov nemohlo dôjsť.

10. Ústavný súd si je vedomý, že sa v minulosti v niektorých prípadoch odklonil od tejto štandardnej doktríny, podľa ktorej trestné konanie predstavuje vzťah medzi páchatelom a štátom a ústava negarantuje právo tretej osoby, aby iná osoba bola stíhaná a odsúdená. Avšak treba zároveň povedať, že k dôslednému preskúmaniu výsledkov realizovanej trestnoprávnej ochrany pristúpil vo výnimočných prípadoch vzťahujúcich sa na akty dotýkajúce sa telesnej a duševnej integrity jedinca a ďalších základných hodnôt a esenciálnych aspektov súkromného života (pozri napr. III. ÚS 194/06), predovšetkým v prípadoch najzávažnejších trestných činov, ktoré sú svojou povahou spôsobilé zasiahnuť do práva na ľudskú dôstojnosť a do osobnostných práv jednotlivcov, napr. trestný čin obchodovania s ľuďmi alebo porušenie čl. 16 ods. 2 ústavy (pozri napr. nález ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 759/2017 z 5. februára 2019, II. ÚS 329/2021 z 24. mája 2023).

11. V prípade sťažovateľky však o takto závažný prípad nejde, preto podľa ústavného súdu by o porušení už označených práv sťažovateľky bolo možné uvažovať len za okolností, že by orgány činné v trestnom konaní nevenovali trestnému oznámeniu sťažovateľky pozornosť, ktorú vyžaduje zákon.

12. Opierajúc sa o uvedené východiská, ústavný súd posúdil aj ústavnú sťažnosť sťažovateľky.

13. Ústavný súd sa oboznámil s obsahom namietaného uznesenia okresnej prokuratúry a tiež odôvodnenia prvostupňového uznesenia vyšetrovateľa (na ktoré ako na vecne správne okresná prokuratúra odkázala) a zistil, že vyšetrovateľ v odôvodnení svojho rozhodnutia sťažovateľke vysvetlil, že výstavba komunikácie, ktorá bola síce zrealizovaná ako neoprávnená stavba, nemá za následok znehodnotenie pozemkov vlastníkov v lokalite Bažantnica v takej podobe, aby bol naplnený kvalifikačný znak dotknutej skutkovej podstaty, resp. oboch skutkových podstát, teda vážna ujma na právach a oprávnených záujmov poškodených. Podľa odôvodnenia tohto

rozhodnutia, ak by aj v dôsledku postavenej asfaltovej cesty bol prístup na pozemky vlastníkov v označenej lokalite sťažený, nemožno túto skutočnosť považovať za znemožnenie užívania ich majetku, teda za znehodnotenie majetku. Vyšetrovateľ uviedol, že zmarenie plánu sťažovateľky na realizáciu vlastnej stavby cesty, resp. prístupovej cesty, nie je následkom, ktorý by sa dal považovať za preukázaný a predovšetkým za trvalý, keďže zo zabezpečených listín, predovšetkým zo správy Mestského úradu Bojnice vyplýva, že prebieha konanie o dodatočnom povolení, resp. odstránení čiernej stavby, pričom po jeho skončení môže sťažovateľka realizovať svoj zámer výstavby cesty. Existencia inej cesty nemôže brániť vo výstavbe vlastnej cesty sťažovateľky, kde ide len o otázku primeranej stavebnej úpravy. Pokiaľ bude príslušným stavebným orgánom rozhodnuté, že stavba musí byť odstránená, dôjde po výkone tohto rozhodnutia k navráteniu do pôvodného stavu. V uznesení vyšetrovateľa tak bolo poukázané, že objektívna stránka trestného činu konaním podozrivého nemohla byť naplnená vzhľadom na absenciu zákonom predpokladaného následku. V závere vyšetrovateľ pripomenul postavenie trestného práva ako prostriedku *ultima ratio*, pri ktorom sa vyžaduje pre splnenie podmienok trestnej zodpovednosti nielen naplnenie formálnych znakov, teda znakov niektorej zo skutkových podstát trestného činu, ale aj dosiahnutie určitého stupňa spoločenskej nebezpečnosti. Okresná prokuratúra v odôvodnení namietaného uznesenia v podstate potvrdila správnosť záverov uznesenia vyšetrovateľa a takisto konštatovala, že aj keď inkriminovaná asfaltová cesta bola zrealizovaná bez stavebného povolenia, táto skutočnosť sama o sebe nie je postačujúca pre naplnenie znakov skutkovej podstaty trestného činu neoprávneného uskutočňovania stavby podľa § 299a ods. 1 Trestného zákona či trestného činu poškodzovania cudzej veci podľa § 245 ods. 1 a ods. 4 Trestného zákona vzhľadom na absenciu požadovanej ujmy či škody na majetku vlastníkov (pozemkov) v dotknutej lokalite. V závere namietaného uznesenia okresná prokuratúra kvalifikovala predmetnú vec ako vyslovene občianskoprávny spor, kde má sťažovateľka k dispozícii inštitúty poskytované civilným právom.

14. Vychádzajúc z informácií uvedených v predchádzajúcom bode odôvodnenia tohto uznesenia, ústavný súd je toho názoru, že okresná prokuratúra v namietanom uznesení venovala trestnému oznámeniu sťažovateľky náležitú pozornosť, keď v konaní o riadnom opravnom prostriedku sťažovateľky postupovala v zmysle zákonných ustanovení (§ 192 a nasl. Trestného poriadku) a jej rozhodnutie, v ktorom vyjadrila odôvodnený právny názor na zistený skutkový stav, spĺňa náležitosti predpokladané Trestným poriadkom. Ústavný súd konštatuje, že namietané uznesenie okresnej prokuratúry v spojení s odôvodnením uznesenia vyšetrovateľa nemožno považovať za zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne a jej postup a právne závery ňou vyslovené v namietanom uznesení je nutné považovať za výraz autonómneho prokurátorského rozhodovania, do ktorého ústavný súd nie je oprávnený v tomto prípade zasahovať.

15. Ústavný súd je predovšetkým toho názoru, že okolnosť absencie požadovanej ujmy na majetku vlastníkov je v oboch rozhodnutiach orgánov činných v trestnom konaní podrobne a logicky vysvetlená. Tvrdenie sťažovateľky o kvalifikovanom znehodnotení majetku vlastníkov pozemkov v dôsledku stavebných zmien na prístupovej ceste vedúcej k týmto pozemkom nie je podporené výsledkami dokazovania. Ústavný súd sa dokonca domnieva, že skutkový stav v prípade sťažovateľky, keď na pozemku v jej vlastníctve (a na pozemkoch ostatných vlastníkov) nebol zo strany podozrivého spôsobený priamy zásah, ale má ísť o nepriamy dopad zásahu zrealizovaného na inom pozemku (vo vlastníctve Slovenskej republiky), nie je subsumovanie pod skutkovú podstatu neoprávneného uskutočňovania stavby na prvý pohľad ani možné, keďže na vyvodenie prípadnej

trestnej zodpovednosti sa vyžaduje spôsobenie ujmy vlastníkovi pozemku, na ktorom sa zrealizuje nepovolená stavba, prípadne vlastníkom v bezprostrednom susedstve s takýmto pozemkom, čo nie je sťažovateľkin prípad. Pokiaľ ide o trestný čin poškodzovania cudzej veci, je na prvý pohľad zjavné, že v sťažovateľkinom prípade (a tiež v prípade ďalších vlastníkov pozemkov) úmysel stavebníka nepovolenej stavby (asfaltovej cesty) priamo poškodiť či znehodnotiť pozemky vlastníkov v špecifikovanej lokalite jasne absentuje.

16. Napokon na záver ústavný súd uvádza, že skutková podstata trestného činu neoprávneného uskutočňovania stavby predstavuje práve tú kategóriu trestného činu, kde o trestnej zodpovednosti stavebníka nepovolenej stavby možno uvažovať skutočne len v najkrajnejších prípadoch vysokej spoločenskej nebezpečnosti činu, a to vzhľadom na skutočnosť existencie primárnych nástrojov nápravy poskytovaných inými právnymi odvetviami, ktoré majú byť využívané prioritne, a kde prostriedky trestného práva sú krajným prostriedkom prichádzajúcim do úvahy v prípadoch, kde prostredníctvom iných právnych nástrojov nie je možné nápravu dosiahnuť a kde nebezpečnosť činu má kvalifikovanú mieru.

17. Ústavný súd pripomína, že sťažovateľka ako oznamovateľka trestného činu má zákonné právo domáhať sa len toho, aby sa s jej oznámením či sťažnosťou kompetentný orgán riadne zaoberal. Nemá však nárok na to, aby výsledok konania zodpovedal jej predstave (napr. II. ÚS 88/99, IV. ÚS 423/09, I. ÚS 229/2020). Vychádzajúc zo zistení uvedených v predchádzajúcom bode odôvodnenia tohto uznesenia, dospel k záveru, že účinky uplatnenej právomoci vo veci konajúcej okresnej prokuratúry sú zlučiteľné s obsahom sťažovateľkou označených článkov ústavy, a preto ústavnú sťažnosť sťažovateľky odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov ako zjavne neopodstatnenú.

18. Ústavný súd vzhľadom na všetky svoje závery rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. januára 2025

Luboš Szigeti
predseda senátu